

Komunikat prasowy Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość w sprawie publikacji „Śladami Żydów. Lubelszczyzna”

„Dnia 16 sierpnia br. w Zamościu w siedzibie Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość - działającego na terenie 6 powiatów poprzez pracę 30 Kół Rejonowych - odbyła się konferencja prasowa, podczas której członkowie Związku oraz liczni zaproszeni goście ustosunkowali się do skandalicznego zamieszczenia w publikacji „Śladami Żydów. Lubelszczyzna” nieprawdziwej informacji o mordzie 80 Żydów na terenie Uchań w lipcu 1944 r.

W konferencji uczestniczyło kilkadziesiąt osób: weterani AK, przedstawiciele władz ŚZZAK Okręg Zamość, władz samorządowych Gminy Uchanie, innych organizacji pozarządowych, mieszkańców Uchań i Zamojszczyzny, w tym m.in: Sławomir Zawisłak - Prezes ŚZZAK Okręg Zamość, Poseł na Sejm RP, członkowie Prezydium Zarządu ŚZZAK Okręg Zamość i władz Kół Rejonowych reprezentujących cały obszar Okręgu. Obecni byli m.in. mjr Zbigniew Kruk, mjr Bronisław Malec, mjr Tadeusz Kopeć, mjr Michał Kręgliński, mjr Szczepan Mateja, kpt Stanisław Mazur, por. Stanisław Kozar, por. Józef Łaba, por. Narcyz Kruk, por. Czesław Olesiuk, Marian Derkacz, Zbigniew Mazurek, Tadeusz Nizioł, Wójt Gminy Uchanie Jolanta Kusik oraz mieszkańcy gminy, Prezes Honorowy ŚZZAK Koło Rejonowe Uchanie mjr. Antoni Wiech, Prezes ŚZZAK Koło Rejonowe Uchanie por. Andrzej Jaroszyński, Zofia Klocek, Roman Brzozowski – oraz Prezes Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego Jerzy Krzyżewski

Na wstępie uczestnicy konferencji stwierdzili, że popierają działania mające na celu przybliżenie Polakom i innym narodom wielokulturowego dziedzictwa naszej historii w tym dziejów zamieszkujących ziemię polskie społeczności żydowskich. Powinny być one jednak wykonywane w sposób rzetelny, bezspornie udokumentowany szczególnie w przypadku gdy poruszane są zbrodnie dokonywane w czasie II wojny światowej na wszystkich obywatelach polskich także pochodzenia żydowskiego.

Jednak niedopuszczalny jest ujawniony m.in. poprzez publikacje najpierw Tygodnika Zamojskiego, a zaraz potem Naszego Dziennika i innych mediów przykry fakt. Oto na kartach publikacji wydanej przez poważne instytucje – Stowarzyszenie Panorama Kultur, Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN w Lublinie i Muzeum Historii Żydów, przy współpracy naukowców z Zakładu Kultury i Historii Żydów UMCS, dokonuje się jawnego (nie wiemy czy świadomego) fałszowania historii. Kierunek tego fałszowania jest nam znany w ostatnich latach – oto „antysemicy Polacy” znęcali się nad Żydami bodaj w nie mniejszym stopniu, aniżeli hitlerowscy oprawcy. W taką właśnie tezę doskonale wpisuje się fragment publikacji „Śladami Żydów. Lubelszczyzna”, w którym stwierdzono, że partyzanci, przy współudziale mieszkańców Uchań, na dwa tygodnie przed końcem wojny widłami wymordowali 80 Żydów ukrywających się w lasach pod Uchaniem od 1942 r. Dodajmy, Żydzi ci ukrywali się – co wynika także z tej publikacji – z pomocą właśnie mieszkańców Uchań.

Dzięki stanowczej pisemnej reakcji Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość, wspomaganego przez prawników, w tym dr Przemysława Czarnka z KUL, a także dzięki medialnym publikacjom, dysponujemy już dziś także pisemnymi oświadczeniami wydawcy, w imieniu którego głos zabrał Emil Majuk – Prezes Stowarzyszenia Panorama Kultur, odpowiedzialnej za opracowanie tekstów – dr Marty Kubiszyn z UMCS oraz Rektora UMCS dr hab. Stanisława Michałowskiego.

Twórcy publikacji w obu przypadkach przyznają, że teza o wymordowaniu przez partyzantów przy współudziale mieszkańców Uchań 80 Żydów nie ma żadnej podstawy w bardzo skromnym materiale źródłowym, z którego wynika, że na dwa tygodnie przed końcem wojny zamordowanych zostało prawdopodobnie 6, a nie 80 Żydów i to przez oprawców, którzy nie byli w AK a co bardzo istotne zaraz po wojnie zostali funkcjonariuszami milicji strzegącej nowego, komunistycznego porządku.

Warto zauważyć, że w wypowiedziach medialnych dotyczących tej sprawy historycy podnoszą, iż niedopuszczalne jest opieranie się tylko na samych relacjach świadków. Zawsze powinny one być zweryfikowane, szczególnie gdy są bardzo nieliczne. W piśmie do Związku także dr. Kubiszyn zwraca uwagę, że „podejmowanie problematyki ... Holokaustu, wiąże się z dotykaniem trudnych i bolesnych spraw. .... W wielu przypadkach o poszczególnych wydarzeniach wiadomo jedynie na podstawie relacji świadków, które często są rozbieżne i nieprecyzyjne, a znajdujące się w nich informacje są niemożliwe do weryfikacji”.

Dodatkowo dr Kubiszyn wyjaśnia, że fałszywa teza dotycząca wymordowania 80 Żydów przez partyzantów i mieszkańców Uchań została dodana przez jednego z redaktorów tomu już po redakcji i korektach wprowadzonych przez historyków i ona sama nie była poinformowana o tym uzupełnieniu. Z oświadczenia Prezesa Emila Majuka wynika zaś, że to on właśnie dokonał owego uzupełniania przyznając dziś, że relacje Mosze Opatowskiego, na których się oparł, „zostały streszczone w wyjątkowo niefortunny sposób, zniekształcający treść wypowiedzi Mosze Opatowskiego”, ale zniekształcenie informacji nie było celowe „i wynikało z błędu w procesie redakcji tekstu”.

Zaiste to nie błąd, chciałoby się powiedzieć, tylko „wielbłąd” i dlatego trudno uwierzyć w tezę, że był on niezamierzony. Efekt takiego postępowania jest taki, że wprowadzona nieprawda fałszuje historię, wpisuje się w nagonkę na pamięć żołnierzy PPP i obywateli II Rzeczypospolitej także zamieszkujących podczas wojny Uchanie a ponadto prowadzi za stwierdzeniem Rektora UMCS " do sporów a nawet konfliktów - głównie narodowościowych".

Mimo wszystko za dobrą monetę przyjmujemy oświadczenia wydawcy i autora tekstu o Żydach uchańskich. Przyjmujemy, jako środowisko kombatantów AK, przeprosiny Pana Majuka i Pani dr Kubiszyn z UMCS oraz ich gotowość do naprawienia błędu i krzywd jakie wyrządzili środowisku AK i mieszkańcom Uchań. Wyrażamy jednak przy tym zdziwienie faktem, że zarówno wydawca, jak i dr Kubiszyn nie zareagowali wcześniej na tę jawną i, jak twierdzą, niezamierzoną omyłkę w tekście. Wszak publikacja obecna jest w bibliotekach już od 2011 r. My jej wtedy nie czytaliśmy. Trudno jednak uwierzyć, by nie czytała jej autorka tekstów historycznych, konsultanci naukowci i wydawca. Skoro była to niezamierzona i niefortunna omyłka, to dlaczego w/w nie zareagowali wcześniej, tylko dopiero teraz, pod naciskiem jednoznacznego stanowiska naszego środowiska ŚZZAK Okręg Zamość? Wyrażamy żal z tego właśnie powodu pod adresem wydawców, jak i przede wszystkim pod adresem Pani dr Marty Kubiszyn. Nie zamierzamy tego jednak dalej roztrząsać.

Wierzymy w szczerą zapewnienie wydawcy i uznajemy, że cały problem zostanie ostatecznie rozwiązany, jeśli spełnione zostaną następujące nasze żądania, sygnalizowane już we wcześniejszych naszych pismach, które zauważył w swoim oświadczeniu wydawca:

- natychmiastowe wycofanie ze sprzedaży ew. pozostałych pozycji omawianego wyżej wydawnictwa oraz wydanie na koszt wydawcy erraty prostującej fałszywą informację o zamordowaniu 80 Żydów w lesie pod Uchaniem przez partyzantów i mieszkańców Uchań, i rozesłanie jej do wszystkich bibliotek i miejsc, w których publikacja „Śladami Żydów. Lubelszczyzna” się znajduje – z przekazaniem nam dowodów przesłania takowej erraty i jej treści;
- pilne opublikowanie z przekazaniem nam pisemnym określeniem terminu- drugiego wydania tej pozycji z już poprawionym tekstem, z którego zniknie fałszywa informacja;
- opublikowanie jeszcze w miesiącu sierpniu na pierwszej stronie Naszego Dziennika, Gazety Wyborczej (wydanie ogólnopolskie), Tygodnika Zamojskiego, Kroniki Tygodnia oświadczenia wydawcy o następującej treści: *„Stowarzyszenie Panorama Kultur, Ośrodek Brama Grodzka Teatr NN i Muzeum Historii Żydów, jako wydawcy książki „Śladami Żydów. Lubelszczyzna” z 2011 r. oświadczają, iż na stronie 416-417 tej publikacji znalazła się fałszywa informacja, jakoby w 1944 r., na dwa tygodnie przed końcem okupacji niemieckiej, partyzanci, oraz mieszkańcy Uchań, wymordowali w lesie opodal tej miejscowości 80 Żydów. Oświadczamy, iż jest to informacja fałszywa i nie ma żadnych podstaw do jej formułowania.. Za zaistniałą sytuację i wyrządzoną krzywdę przepraszamy kombatantów AK, rodziny poległych i zmarłych żołnierzy AK z Zamojszczyzny oraz mieszkańców Uchań w Powiecie Hrubieszowskim. Jednocześnie wyjaśniamy, że do wszystkich bibliotek i księgarń rozesłana została stosowna errata prostująca tę fałszywą informację”.*

Nasze oczekiwania w formie pisemnej zostaną przesłane do wydawcy wydawnictwa.

Na koniec pragniemy jeszcze raz podkreślić, że rzetelne badanie historii wspólnego życia na ziemiach naszego państwa narodu polskiego i żydowskiego zasługuje na pełną aprobatę. Dlatego zawsze służyćmy sprawie prawdy historycznej i aktywnie przedstawiamy nasze świadectwa z historii Zamojszczyzny z całego - szczególnie bolesnego i skomplikowanego dla zamieszkujących ten rejon narodowości - okresu II wojny światowej i lat powojennych.

Wspólna egzystencja dwóch narodów o całkowicie różnej kulturze, obyczajach, tradycjach, języku i religii na przestrzeni wieków to wielka sprawa, ale to również powód do powstawania konfliktów społecznych, o czym historia każdego miejsca, w którym taka współegzystencja występowała, jednoznacznie uczy. Niewątpliwie takie konflikty powstawały również w II Rzeczypospolitej i wcześniej i są przyczyną występującego nieraz antysemityzmu z jednej strony i antypolonizmu z drugiej strony.

Pragniemy jednak przypomnieć, że Polska to jedno z bardzo niewielu miejsc na świecie, gdzie współżycie tak różnych kultur i religii nie doprowadziło do konfliktów kończących się tragedią wojny. Polacy i Żydzi żyli przez wieki obok siebie w zgodzie, także dzięki tolerancji cechującej Naród Polski – jaka jest inna przyczyna faktu, że to właśnie na naszych ziemiach osiedliła się w pewnym momencie zdecydowana większość Żydów z całego świata? Pragniemy w tym kontekście przypomnieć z całą mocą zupełną oczywistość: to nie Polacy winni są holokaustu Żydów – śmierci milionów przedstawicieli tego narodu, tylko Niemcy, którzy w 1939 r. rozpoczęli II wojnę światową, podczas której uruchomili maszynę masowej zagłady Żydów. Jakiegokolwiek „wrzutki” w jakichkolwiek publikacjach, sugerujące że również Polacy brali udział w holokaucie, będą się spotykały zawsze z naszą stanowczą reakcją i nieugiętą postawą w obronie honoru Polski i Polaków.

Należy także pamiętać, że to właśnie Polki i Polacy także z Uchań, mordowani w omawianym okresie przez okupanta niemieckiego z porównywalną zaciętością jak naród żydowski – nie zważając na trudne wzajemne relacje z początków II wojny światowej - pod groźbą kary śmierci ratowali życie swoich żydowskich współbraci. Tą ofiarnością polskiego narodu poświadczają największe ilości przyznanych przez Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Jad Waszem w Jerozolimie właśnie Polakom medali Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata.

Za Zarząd SZZAK Okręg Zamość

Sławomir Zawiślak

Prezes Zarządu

Posel na Sejm RP